

Antwoordkernen bij Eureka 1 Het oude Egypte H. 5 t/m 7

Antwoordkernen zijn vrijwel nooit volledige zinnen. Antwoordkernen geven alleen aan, wat er beslist in het antwoord moet staan.

De bedoeling is, dat je eerst zelf de antwoorden vindt/bedenkt. Daarna maak je er zelf goede **eigen** zinnen van. Pas achteraf controleer je, of je antwoord goed is. Vaak is het geen kwestie van goed of fout, maar van volledig of niet volledig.

Wat zijn de regels voor het maken en nakijken van opdrachten:

Indelen

1. **Voor** in het schrift komen de aantekeningen te staan en ook de uitwerkingen
2. **Achterin** het schrift komen de opdrachten te staan

Opdrachten:

3. Alle opdrachten moeten gemaakt worden. De antwoorden moeten in **HELE** zinnen uitgeschreven worden.
4. Je slaat steeds een regel over tussen de opdrachten.
5. Alle antwoorden moeten nagekeken worden:
 - a. Is een antwoord goed, dan zet je met **RODE** pen een voor de kantlijn.
 - b. Is een antwoord fout en je snapt *waarom* je antwoord fout is verbeter je met **RODE** pen.
 - c. Is een antwoord fout en je snapt *niet* waarom je antwoord fout is dan zet je met **RODE** pen een **?** voor de kantlijn. Dat moet je dus vragen in de les.

Soms komt er bij de antwoordkernen **xxx**: dat betekent: zo'n antwoord moet je helemaal zelf bedenken. Vaak gaat het dan om een eigen mening, of een eigen voorbeeld: zoiets kunnen we natuurlijk niet voor je bedenken.

→ betekent: de opdracht is geen vraag. Je moet alleen de opdracht lezen. De vraag komt dan daarna: zie bij opdracht 3 →; de vraag staat bij 3.1.

..... betekent, dat wat op de stippellijn moet, overgenomen moet worden uit het boek.

Extra stof

Op de website, www.eurekaboek.nl, en in de klas zijn extra oefeningen beschikbaar.

Voor de H/V-brugklas zijn de extra oefeningen soms **verplicht!** Dit wordt door de docent(e) duidelijk aangegeven. Het is echter voor iedere leerling verstandig om de extra stof te maken of hier een **keuze** uit te maken. Deze opdrachten worden achter in het schrift gemaakt, natuurlijk met vermelding van de titel van de extra stof en het hoofdstuk waarbij de opdrachten horen.

H.5 Van voedseloverschot tot eenheidsstaat

5.1 Inleiding

1. Van een nomadenbestaan naar een vaste woonplaats
- 1.1doordat de landbouw (= akkerbouw en veeteelt) ontstond. Het vruchtbare rivierslib (= mest), het water van de rivier en de zon zorgden ervoor dat de mens zich blijvend kon vestigen (= vaste woonplaats)

- 2.
- 2.1

A	Egypte: in het Nijldal en in de Nijldelta	de Nijl
B	Mesopotamië (het huidige Irak): het Tweestromenland	de Eufraat en de Tigris
C	India en Pakistan	de Indus
D	China	de Hoang-ho en de Jangtse-kiang

- 2.2. **VWO** Liggen op één lijn, ongeveer even ver van de Evenaar: d.w.z. vergelijkbare klimaatzone

3. het voedseloverschot
- 3.1 cultuur

4. bevolkingsgroei, specialisatie, handel
- 4.1 xxx

5.2 Het ontstaan van de beschaving

5. (1) water (2) slib

- 6.
- 6.1 Dijken, sluizen, reservoirs en kanaaltjes
- 6.2 Hun land is het laagst gelegen en ligt het dichtst bij de Nijl, waardoor zij ook bij een kleine overstroming altijd water zullen hebben.

7. De opzichters
- 7.1, omdat het een kwestie van leven of dood was: zonder irrigatie of te weinig of te veel water
- 7.2verklarende vraag, omdat de vraag begint met waarom: vraagt naar een verklaring

- 8.
- 8.1 Een opzichter was zo belangrijk, omdat hij toezicht hield op de irrigatie. Zo werkten alle boeren samen en hielden zij zich aan de afspraken. Als dit niet goed geregeld werd, bestond de kans dat er een voedseltekort ontstond. Het was een kwestie van leven of dood!

- 8.2 'Leg je antwoord uit.' Je moet een antwoord altijd uitwerken!

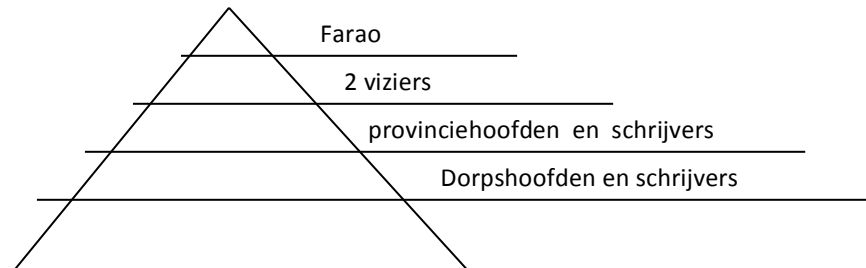
9. Kernwoorden: irrigatiestelsel; opzichters, bestuur, eenheidsstaat, farao

5.3 Het ontstaan van de Egyptische eenheidsstaat

10.Farao Menes, want hij draagt de dubbele kroon van Boven- en Beneden-Egypte.
- 10.1verklarende, omdat de vraag een verklaring vraagt. {De vraag begint wel met welke, maar er komt achter: verklaar je antwoord!}
- 10.2 **VWO** Hieraan kun je nog zien dat de farao in feite voortgekomen is uit de functie van opzichter (De herdersstaf = veeteelt en dorsvlegel = akkerbouw). De functie vanopzichter was voortgekomen uit de behoefte aan een persoon die er op moest letten dat de boer zijn afspraken rond het irrigatiestelsel na moest komen.)
11. *dorpsopzichters, *provinciehoofden, *Farao's, *Farao
- 11.1 Onder een eenheidsstaat verstaan we een staat waar de macht in handen ligt van een *centraal bestuur*.
- 11.2 Nederland is nu een eenheidsstaat, want wij hebben ook een centraal bestuur: een koningin en ministers die Nederland besturen (en voor het hele land geldende wetten)
- 12.
- 12.1 **VWO**
- Zij vormen de basis van de Egyptische samenleving. Zij voeden iedereen.
 - Zij hebben de minste macht en aanzien.
- 12.2omdat een piramide aangeeft, dat er maar één persoon boven aan de top staat en daaronder steeds meer mensen hoe lager de rang..

5.4 De farao en zijn onderdanen

13.

14. De bestuursambtenaren werden voor hun diensten betaald uit de belastingen die vooral de boeren moesten opbrengen. Zo konden de ambtenaren zich volledig inzetten voor de Farao. Je ziet hoe belangrijk de goede oogsten met overschot waren!
- 14.1. xxx
- 14.2. Er wordt nu gevraagd naar je mening. De kern van het antwoord moet in ieder geval het volgende zijn: Voornamelijk de boeren (zij zijn niet machtig = niet rijk) brachten de belastingen (is voedseloverschot) op. Nu is de vraag of je dat eerlijk vindt, ja of nee en vergeet niet erbij te zetten waarom je jouw ja of nee hebt gekozen!
- 14.3. Deze worden betaald met het voedseloverschot. Het voedseloverschot gaat via belastingen en ruil naar bestuursapparaat en handelaren/ambachtslieden.
- 14.4 xxx
15., omdat ze zo hun 'boekhouding' goed konden bijhouden
- 15.1., omdat hij zo belastingafdrachten kon bijhouden en wetten/ regels kon vastleggen/doorgeven
- 15.2. verklarend, begint met waarom
16. **VWO** schrijvers zijn heel belangrijk (belastingen, wetten)

16.1. **VWO** iedereen leert lezen en schrijven

Herhalingsopdrachten bij H. 5

17. → programma staat op computers van computerlokaal en mediatheek. Inloggen via eigen account en dan naar geschiedenis gaan (onder start-programma's)

19.

Juist	onjuist
1	2
4	3
6	5
7	10
8	11
9	12
14	13
16	15
18	17

H. 6 Het schrijven

1. Zie schema
- 1.1 Zie schema

schriftsoort	Voordeel	Nadeel
Beeldschrift	Je kan het lezen zonder de taal te kunnen spreken	Je kunt niet alles opschrijven wat je wil zeggen zonder steeds nieuwe afspraken te moeten maken
Ideeënschrift	Op een kleine ruimte kun je veel meedelen. Je kunt het lezen in één oogopslag	Ook hierbij zijn er erg veel afspraken nodig voordat een ander dit schrift kan lezen
Klankschrift	Weinig tekens (=afspraken) leren, terwijl je alles wat je zegt kunt noteren	Je moet eerst de taal leren spreken, voordat je het kunt lezen.

2. Verkeersborden bijvoorbeeld.
 - 2.1. Handiger langs de kant van de weg, want de borden zijn snel duidelijk
 - 2.2. Op een kleine ruimte kun je veel meedelen
3. **Extra stof** antwoorden aan het einde van deze antwoordkernen.

Herhalingsopdrachten bij H. 6

4. → programma staat op computers van computerlokaal en mediatheek. Inloggen via eigen account en dan naar geschiedenis gaan (onder start-programma's)

5.

Juist	onjuist
1	3
2	5
4	7
6	
8	
9	
12	

H. 7 De godsdienst van het Oude Egypte

7.1 Betekenis van de godsdienst voor de Egyptenaren

1. Veelgodendom
2.omdat Amon-Re = de zonnegod en Osiris = de God van het dodenrijk [en ook verbonden met het Nijlwater en de vruchtbare aarde]. Vruchtbare aarde, Nijlwater en zon zijn de noodzakelijke voorwaarden voor de landbouw. Zonder dat was er geen leven in Egypte mogelijk. Vandaar dat deze goden als de belangrijkste goden door de Egyptenaren werden gezien.
3. **VWO** Amon was in Thebe een belangrijke god. Toen Thebe de hoofdstad van het rijk werd, werd natuurlijk ook Amon belangrijker.

4.

1	Horus; opgaande zon / zoon van Osiris / levende farao
2	Seth: god van het kwaad
3	Thot: god van het schrift / wijsheid
4	Chnum (god die mensen vormt op een pottenbakkerswiel): schepper
5	Hathor: godin van de vruchtbaarheid/ nieuwe leven
6	Sobek (krokodillengod): beschermer zwangere vrouwen
7	Amon-Re: zonnegod/ stadsgod van Thebe

5.

8.	Osiris: zie boek	Afgebeeld als mens; met scepter (staf) en gesel (zweep)
9.	Isis: zie boek	Afgebeeld als vrouw (met kind)
10.	Horus : opgaande zon/levende farao	Afgebeeld met valkenkop en dubbele kroon
11.	Seth: zie vraag 4	Afgebeeld als een woestijnezel
12.	Thot: zie vraag 4	Afgebeeld met ibiskop
13.	Hathor: zie vraag 4	Afgebeeld als koe/vrouw met koeienhorens met zon
14.	Anoebis: god van de begrafenissen	Afgebeeld met jakhalskop
15.	Amon-Re of Re/Ra: zonnegod	Afgebeeld als valk met zon

5.1 **VWO** xxx (kies een verklarende vraag)

6. het geloof in één god
- 6.1 Zij vereren de god Aton
- 6.2 dienaren
- 6.3 Na de dood van Echnaton (zijn oorspronkelijke naam was Amonofis!) herstelden de priester van Amon-Re de oude godsdienst. Vrijwel alle kunst uit de tijd van Echnaton is daarbij verwoest.
- 6.4. De antwoorden op de extra stof over Echnaton staan aan het einde van deze antwoordkernen.
7. Lees de tekst.
8.primaire, geschreven bron
- 8.1. Specerijen en duurde lang

- 8.2. **VWO** De Egyptenaren keken neer op de balsemers, want het was smerig werk.
9. De priesters waren niet altijd eerlijk. Soms gebruikte ze de offers van de mensen voor zichzelf.

7.2 De goddelijke farao

- 10.
- 10.1 De farao werd gezien als een god
- 10.2 Gij Amon van het mensdom
11. opperpriester, opperrechter, opperbevelhebber en opperhoofd.
- 11.1 beschrijvende vraag, want de vraag begint met welke
12. Piramide en rotsgraf
- 12.1 Piramide van Cheops en het rotsgraf van Toet-anch-amon.
13.omdat in deze tijd van het jaar de boeren niet konden werken op het land.
14. xxx
15. xxx

Extra stof

HV Extra stof: ontcijfering hiërogliefenschrift

- A. xxx
- B. De naam Ptolemaios op de steen vergelijken met de naam van Ptolemaios op de obelisk: die zijn hetzelfde. Je kunt deze naam nu vergelijken met Kleopatra op de obelisk.
- C. Soldaten van Napoleon

HV Extra stof: FARAO ECHNATON

- D. Amon-priesters hebben macht en willen de oude goden (en hun werk) behouden
- E. Zonneschijf
- F. Farao Toet-anch-aton verandert zijn naam dan ook in Toet-anch-amon.
- G. Ja, want Aton geeft het leven aan de Farao en zijn koningin. De Farao geeft op zijn beurt het leven door aan de mensen. Ook Echnaton stond tussen de god en de mensen in.
- H. De stralen van Echnaton hebben **handjes**. Op deze afbeelding zie je farao Echnaton en zijn vrouw Nefertete, gevolgd door drie dochters, hun offers opdragen aan de god Echnaton, die afgebeeld wordt als een **zonneschijf**.